

A meal-offering of libations requires neither [tenufah] waving, [hagashah] presentation, nor [levonah] frankincense, but it does require salt. All of the flour is burned on the outer altar. The wine is poured onto the altar. However, it is not to be poured on the fire; rather, he [the priest] raises his arm and pours onto the foundation [of the altar], and it flows down to the drainage channels. (2) The only [sacrifices] that require libations are [olah] burnt-offerings of an animal and [shelamim] peace-offerings, whether they are communal or individual sacrifices, and the sheep of a woman after childbirth. The rams of High Priests, since they are burnt-offerings, require libations. But with birds, [ashamot] guilt-offerings, and [chataot] sin-offerings, one does not bring libations, except with the sin-offering of a leper and his guilt-offering, the libations of which are stated explicitly in the Torah. (3) From where do we know that one does not bring libations with a sin-offering or a guilt-offering? From that which it states, “for a stated vow or as a voluntary offering” (Numbers 15:3) — something that comes as a vow or a voluntary offering, to the exclusion of a sin-offering, a guilt-offering, a firstborn, a *ma'aser*, and a Pesach sacrifice; since they do not come as a vow or a voluntary offering, they do not require libations. From where do we know to include Festival peace-offerings and pilgrimage burnt-offerings [in the requirement] for libations? As it says, “or at your appointed times.” (ibid.)

נְסָכִים. וּמִנְחַת נְסָכִים אֵינָה טְעוּנָה לֹא תִנוּפָה וְלֹא הִגָּשָׁה וְלֹא לְבוּנָה. אָבֵל טְעוּנָה מִלַּח וְכֹלֶה נִשְׂרֶפֶת עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן וַיִּתְנַסֵּף הַיַּיִן עַל הַמִּזְבֵּחַ. וְאִין נוֹחֲנִין אוֹתוֹ עַל הָאֵשׁ אֲלֵא מִגְבִּיָּה יָדוֹ וַיּוֹצֵק עַל הַיִּסּוּד וְהוּא יוֹרֵד לְשִׁיתִין: ב אִין טְעוּן נְסָכִים אֲלֵא עוֹלֹת בְּהֵמָה וּשְׁלָמִים בְּלָבָד בֵּין הָיוּ קָרְבָן צְבוּר אוֹ קָרְבָן יְחִיד אוֹ כֶּבֶשׂ יוֹלֶדֶת. וְאֵילוֹ שֶׁל כֹּהֵן גְּדוֹל הוּאֵיל וְהֵן עוֹלוֹת טְעוּנִים נְסָכִים אָבֵל הָעוֹף וְהָאֲשָׁמוֹת וְהַחֲטָאוֹת אִין מְבִיאִין עִמָּהֶם נְסָכִים. חוּץ מִחֲטָאת מִצּוּרֵעַ וְאֲשָׁמוֹ שֶׁנִּתְפָּרְשׁוּ נְסָכֵיהֶם בְּתוֹרָה: ג וּמִנִּין שְׂאִין מְבִיאִין נְסָכִים עִם הַחֲטָאת וְהָאֵשׁ שְׁנֶאֱמַר (במדבר טו) לִפְלֵא נִדָּר אוֹ בְּנִדְבָה דְּבָר הַבָּא בְּנִדָּר וְנִדְבָה יֵצְאוּ חֲטָאת וְאֵשׁ וּבְכוּר וּמַעֲשֵׂר וּפְסַח הוּאֵיל וְאִין בָּאִין בְּנִדָּר וְנִדְבָה אִין טְעוּנִים נְסָכִים. וּמִנִּין לְהֵבִיא שְׁלָמֵי חֲגִיגָה וְעוֹלֹת רֵאִיָּה לְנְסָכִים שְׁנֶאֱמַר (שם) אוֹ בְּמוֹעֲדֵיכֶם:

TZAV FOR WEDNESDAY

צו ליום רביעי

TORAH

תורה

יכין בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי וו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

טז וְכֹל מִנְחָתָא דְכֹהֵנָא גְּמִיר
תְּהִי לָא תִתְאַכֵּל: יז וּמִלֵּיל יִי
עִם מִשָּׁה לְמִימְרָא: יח מִלֵּיל עִם

טז וְכֹל־מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לָא
תִּתְאַכֵּל: פ יז וַיְדַבֵּר יְדוּהָ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(16) Every meal-offering of a priest must be completely burnt: it must not be eaten. (17) And the Lord spoke to Moshe, saying, (18) Speak to Aharon and to

RASHI

רש"י

(טז) כָּלִיל. כֹּלֶה שׁוּדָה לְגַבְיָהּ: (יט) הַמְחַטָּא אֹתָהּ. — *Every part of it must belong to*

אֶהְרֵן וְעַם בְּנוֹהֵי לְמִימְרֵי דָא
 אֹרִי־תָא דְחֻטָּאתָא בְּאַתְרָא דִּי
 תִּתְנַכֵּס עֲלֵתָא תִּתְנַכֵּס
 חֻטָּאתָא קֹדֶם יִי קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁין
 הִיא: יט פְּהֵנָא דְמִכְפָּר בְּדִמָּה
 יִכְלֶנָה בְּאַתְרֵי קֹדֶשׁ תִּתְאַכַּל
 בְּדֶרֶת מִשְׁכַּן זְמַנָּא: כ כָּל דִּי
 יִקְרַב בְּבִסְרָה יִתְקַדֵּשׁ וְדִי יִדִּי

יח דִּבְרֵי אֶל־אֶהְרֵן וְאֶל־בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת
 תּוֹרַת הַחֻטָּאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה
 תִּשְׁחַט הַחֻטָּאת לְפָנַי יְדוּהָ קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים
 הוּא: יט הַכֹּהֵן הַמַּחֲטֵא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָה
 בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכַל בַּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד:
 כ כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בְּבִשְׂרָהּ יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה

his sons, saying, This is the law of a sin-offering: The sin-offering must be slaughtered before the Lord, in the place where the burnt-offering is slaughtered. It is holy of holies. (19) The priest who performs the sin-offering, will eat it; It must be eaten in a holy place, in the courtyard of the Tent of Appointment. (20) Anything which touches its flesh will become holy. And if some of its blood

RASHI

God on High. (19) המחטא אתה — means: [The priest] who performs its Holy service, i.e., the one through whose [service] that sacrifice becomes a sin-offering. [Thus, the word מחטא means, “the one who makes it into a sin-offering (חטאת).”] **The priest who performs the sin-offering, will eat it** — [This verse is not telling us that only the priest who performs the sin-offering service may partake of the flesh and no one else. Rather, here, Scripture is permitting any] priest who is fit for Holy service; this comes to exclude a priest who is impure at the time of זריקת דמים — the splashing of that sacrifice's blood: he may not take a share in the flesh of that sacrifice (Torat Kohanim 6:58). And [as noted,] it is impossible to say that this verse is coming to forbid the other priests from eating of this sacrifice's flesh, and that only the priest who splashes its blood [may eat it], for Scripture clearly states later on (verse 22), “Any male among the priests may eat it.” (20) **Anything which touches its flesh** — meaning: Any item of food which touches it and absorbs some of it (Torat Kohanim 6:60). **Will become holy** — i.e., it will become like the sin-offering, insofar as: If that [particular sin-offering with which the food item came into contact and absorbed it,] is invalid, then it too, becomes invalid; and if that sin-offering is valid, then it must be eaten under the same stringency as the sin-offering [namely, only for a period of the day of offering, the night following and the following daytime etc.] (ibid.) **על** ואשר יזה מדמה על — [The meaning of this verse is:] And if some of its blood is splashed on a garment, that

רש"י

העובד עבודותיה שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אתה יאכלנה. הראוי לעבודה, יצא טמא בשעת זריקת דמים, שאינו חולק בבשר. ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה, חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה: “כל זכר בכהנים יאכל אתה”: (כ) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אכל אשר יגע ויבלע ממנה: יקדש. להיות כמזה, אם פסולה — הפסל, ואם היא בשרה — תאכל בחומר שבה: ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הזה מדמה

מִדְּמָה עַל לְבוּשׁ דֵּי יָדַי עָלָה
תִּתְחַחֵר בְּאֶתֶר קִדְיִשׁ: כּא וּמִן
דְּחֶסֶף דֵּי תַבְּשִׁיל בֵּיהּ יִתְבַּר
וְאִם בְּמִנָּא דְנַחֲשָׂא תַבְּשִׁיל
וְיִתְמַרְק וְיִשְׁתַּטֵּף בְּמַיָּא:

מִדְּמָה עַל-הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזָּה עָלֶיהָ תִּכְבֵּס
בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ: כּא וּכְלֵי-חַרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל-
בּוֹ יִשָּׁבֵר וְאִם-בְּכֵלֵי נְחֹשֶׁת בְּשִׁלָּה וּמִרְק
וְשִׁטַּף בַּמַּיִם:

splashes on a garment, then [the area of the garment] upon which the blood has been splashed, must be cleaned, in a holy place. (21) The earthenware vessel in which it is cooked, must be broken. But if it is cooked in a copper vessel, it [the vessel] is to be purged and rinsed with water.

RASHI

area on the garment which has [been splashed] with blood, must be cleaned, within the grounds of the courtyard [of the Holy Temple] (Torat Kohanim 6:63). אשר יזה — [The verb יזה is in the passive form, having the meaning: To be splashed and thus here, the phrase אשר יזה עליה means, “upon which the blood has been splashed”]. This is similar to the verse (Job 15:29), “and their produce will

not be extended (יטה) on earth,” [where the verb יטה is also in the passive form, with the meaning:] “to be extended.” (21) [The earthenware vessel in which it is cooked,] must be broken — because the [small amounts of food substance] which had been absorbed in the vessel [due to the heat of the cooking process], becomes נותר [literally, “left over.” I.e., since there is no process that can facilitate the expulsion of that food substance in the case of an earthenware vessel, the food forever remains inside the vessel's wall (see next Rashi), and subsequently, when the time limit for eating the particular sacrifice has expired, the food substance in the vessel wall is “left over.” Any meat which is נותר, “left over,” must be destroyed by burning; consequently, the food in the wall of this earthenware vessel is to be destroyed by having the vessel broken]. The same law [of breaking the earthenware vessel in which meat of a sacrifice has been cooked,] applies also to all holy sacrifices [i.e., not just this one]. ומרק — stems from the same root as the verse (Esther 2:12), ובתמרוקי הנשים [a process used in ancient Persia, for cleansing and perfuming women. So too, here, the word ומרק denotes the process of scouring a vessel in boiling water, in order to expel previously absorbed food substance from the vessel wall]. Escourment in Old French [like the English, “scouring”]. Purged and rinsed — in order to expel the previously absorbed food substance. [This is the case of a metal vessel.] However, when it comes to an earthenware vessel, our verse here teaches us [by stating that it must be broken, showing us that there is no process through which the food substance can be expelled in that case,] that the previously absorbed food substance remains in its wall forever (Pesachim 30b).

רש"י

על הבגד אותו מקום דם (הבגד אשר יזה עליה), תכבס בתוך העזרה: אשר יזה. יהיה נזה, כמו: "ולא יטה לארץ מנלם", יהא נטוי: (כא) ישבר. לפי שהבליעה שנבלעת בו נעשה נותר, והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון "תמרוקי הנשים". איושקור" מנט בלעז: ומרק ושטף. לפלט את בליעתו, אבל כלי חרס, למרדך הכתוב כאן, שאינו יוצא מידי דפיו לעולם:

PROPHETS Jeremiah 8

נביאים ירמיה פרק ח

ב וישטחוננו לקבל שמשא
 וסהרא ולכל חילי שמיא
 דרחמונו ודפלהונו ודטעו
 בתריהו ודתבעונו ודסגידו
 להו לא יתכבשו ולא
 יתקברו לזיבל מבדר על
 אפי ארעא יהו: ג ויתרעו
 במוטא מדבחיא לכל שארא
 דישתארון מן זרעיתא
 בישתא הדא בכל אתריא
 דישארון דאגליתינו לתמן
 אמר יי צבאות: ד ותימר
 להו כדנן אמר יי היפלו
 ולא יקומו אם למיתב גלי

ב וישטחום לשמש ולירח ולכל
 אהבום ואשר עבדום ואשר הלכו אחריהם ואשר
 דרשום ואשר השתחוו להם לא יאספו ולא יקברו
 לדמן על פני האדמה יהיו: ג ונבחר מות מחיים
 לכל השארית הנשארים מן המשפחה הרעה הזאת
 בכל המקומות הנשארים אשר הדחתים שם נאם
 יהוה צבאות: ד ואמרת אליהם פה אמר יהוה
 היפלו ולא יקומו אם ישוב ולא ישוב: ה מדוע
 שובבה העם הזה ירושלם משבה נצחת החזיקו
 בתרמת מאנו לשוב: ו הקשבת ושמע לוא כן

קדמי דלא יתובו: ה מה דין מתחסנין למתב לפולחני עמא הדין יתבי ירושלם תבו למרד מן
 אורייתא ולא צבן למתב אתקיפו בנכלין מסרבין למתב: ו אציתת וגלי קדמי לא כדכשר ממללין

(2) And they shall [be] spread out before the sun, and the moon, and all the host of heaven, whom they have loved, and whom they have served, and after whom they have walked, and whom they have sought, and whom they have worshiped; they shall not be gathered, nor be buried, they shall be for dung upon the face of the earth. (3) And death shall be chosen rather than life by all the residue that remain of this evil family, that remain in all the places to which I have driven them, says the Lord of Hosts. (4) And you shall say to them: Thus says the Lord: Do men fall, and not rise up again? Does one turn away, and not return? (5) Why then has this people of Yerushalayim slid backward, [into] an eternal backslide? They cling to deceit, they refuse to return. (6) I attended and listened, but they have not spoken properly; no man repents of his

RASHI

רש"י

(2) לדמן — means for dung. (4) **Do men fall** — [and not rise up] is it good for them, that they cause themselves to fall, a fall, from which there is no rising up? **Does one turn away** — when they shall wish to return from their wickedness. **And not return** — the Holy One, blessed be He, [will not return] from His decree. (5) משבה נצחת — means an eternal backslide. החזיקו — means they cling. (6) **Not spoken** — not as required. **Every one pursues**

(ב) לדמן. לזבל: (ד) היפלו. הטוב להם שיפילו את עצמם נפילה שאין לה תקומה: אם ישוב. כשירצו לשוב מרעתם: לא ישוב. הקדוש ברוך הוא מגורתו: (ה) משבה נצחת. משובת עולם: החזיקו. אהו: (ו) לוא כן. לא כדן: בלה שב. חוטאין

לית גבר דמתיב מן בישתה
 למימר מה עבדית כלהון
 מסגן ברעות נפשון כסוסיא
 דגזר בקרבא: ז אף תוריתא
 בשמיא ידעא זמנא
 ושפנינא וכורכיא וסנוניתא
 נטרין ית עדן מיעלהון ועמי

ידברו אין איש נחם על-רעתו לאמר מה עשיתי
 כלה שב במרוצתם (קרי במרצותם) כסוס שוטף
 במלחמה: ז גם-חסידה בשמים ידעה מועדיה ותר
 וסיס ועגור שמרו את-עת באנה ועמי לא ידעו את
 משפט ידוה:

לא הוּוּ ידעין למעבד ית קימא דיי:

wickedness, saying, What have I done? Every one pursues his own desire, as a horse that rushes headlong into battle. (7) Even the stork in the sky knows her appointed times, and the turtle and the swallow and the crane observe the time of their coming; but My people know not the ordinance of the Lord.

RASHI

רש"י

— *They sin, and sin again. That rushes headlong — makes haste and gallops.* וחוררים וחוטאים: שוטף. ממהר ורץ: (ז) מועדיה. עת עברה אל איי הים מפני הצנה: שמרו. המתינו: (7) **Her appointed times** — *the season in which she [must] cross over to the islands, because of the cold. Observe* — *waited.*

WRITINGS Proverbs 22

כתובים משלי פרק כב

כה דלא תילף ארחתיה
 ותשכח פחא לנפשך: כו לא
 תהוי משלם איךך בערבותא
 על חבךך: כז אם לית לך
 דפריע נסבין תשויתך
 מתחתיתך: כח לא תשגי
 תחומא דמן עלמא דעברו
 אבהתך: כט אין חזיתא גברא דמוהי בעבדתיה קדם מלכי נקום ולא נקום קדם חשוכי:

כה פן-תאלף ארחתו (קרי ארחתיו) ולקחת מוקש
 לנפשך: כו אל-תהי בתקעי-כה בערבים משאות:
 כז אם-אין-לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיתך:
 כח אל-תסג גבול עולם אשר עשו אבותיך:
 כט חזית איש | מהיר במלאכתו לפני-מלכים יתיצב
 אבהתך: כט אין חזיתא גברא דמוהי בעבדתיה קדם מלכי נקום ולא נקום קדם חשוכי:

(25) Lest you learn his ways, and get a snare onto your soul. (26) Be not of those that give their hand, or of those that are guarantors for debts. (27) If you do not have [the wherewithal] to pay, why should he take away the bed from under you? (28) Remove not the ancient landmark which your fathers have set. (29) Do you see a man diligent in his business? He shall stand before kings, he

RASHI

רש"י

22 (25) פן תאלף — *means, Lest you learn.* פן תלמד: (כו) בערבים. לשון ערבות: משאות. פרוש הלואות: (כח) אל תסג וגו'. אל תשוב אחר מנהג אבותיך: (כט) חזית. ראיית: — *Do not deviate from the practice of your fathers.* (29) חזית — *means, Do you see. Do you see a man diligent ... before kings* —

כַּג אַ אִין יִתִּיבְתָא לְמִיכַל עִם
שְׁלִיטִי אֶתְבִּין כְּמוֹ רְשִׁים
קְדָמֶיךָ:
בְּלִי יִתִּיבְתָא לְפָנֵי חֲשָׁפִים: כַּג אַ כִּי־תֵשֵׁב לְלַחֹם אֶת־
מוֹשֵׁל בֵּין תְּבִין אֶת־אִשְׁר לְפָנֶיךָ:

shall not stand before shady men. **23** (1) When you sit to eat bread with a ruler, consider well, he that is before you.

RASHI

[And therefore,] adhere to him. **23** (1) ללחום — means, to eat bread. **Consider well** — Let your heart know who he is, if he is stingy or generous.

רש"י

לפני מלכים וכו'. הדבק לו: (א) ללחום. לאכל לחם: בין תבין. תן לבך לדעת מי הוא אם עינו צרה או יפה:

Mishnah Bava Batra, chapter 5

משנה בבא בתרא פ"ה

(1) He who sells a ship [implicitly] sells its mast, sail, anchor, and oars, but he does not sell the crew [literally, the slaves], nor the packing bags [*martzuf*], nor the stores [of merchandise]. If, however, he said to him [to the buyer], "It [the ship] and all that it contains," then all these are included in the sale. He who sold a wagon, has not sold the mules. He who sold the mules, has not sold the wagon. He who sold the yoke, has not sold the oxen. He who sold the oxen, has not sold the yoke. Rabbi Yehudah says, The price indicates

א המוכר את הספינה, מכר את התרן ואת הגס ואת העוגין ואת כל המנהיגין אותה, אבל לא מכר לא את העבדים, ולא את המרצופין, ולא את האנתיקי. ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה, הרי קלן מקורין. מכר את הקרון, לא מכר את הפרדות. מכר את הפרדות, לא מכר את הקרון. מכר את הצמד, לא מכר את הקרן. מכר את הקרן, לא מכר את הצמד. רבי יהודה אומר, הדמים מודיעין. כיצד, אמר לו מכור לי צמדד במאתים זוז, הדבר ידוע שאין הצמד במאתים זוז. והכמים אומרים, אין הדמים ראיה: ב המוכר את החמור, לא מכר כליו.

[what is to be included in the sale]. How so? [If] he said to him, "Sell me your yoke for two hundred *zuz*," it is obvious that a yoke [alone] is not [sold] for 200 *zuz*. But the Sages say, The price is no proof. (2) He who sells a donkey has not sold its equipment [i.e., equipment necessary

רבנו עובדיה מברטנורא

א המוכר את הספינה. סתם: מכר את התורן. עץ גבוה שתולין עליו את הנס. והנס כמין וילון. שתולין בתורן כנגד הרוח: עוגין. ברזל שקושרין אותו בחבל וזורקין אותו בעומק המים לעכב ולעגן הספינה: מנהיגים. אלו המשוטים שבהם מוליכין הספינה לימקום שרוצים: מרצופין. אמתחות שנותנים בהם הסחורה: אנתיקי. הפרקמטיא שבתוך הספינה וכל הני דחשיב הכא דבמכר לא מכר אם נתן והקדיש את הספינה. לא הוי הנך בכלל המתנה וההקדש ולא דמי לבור ורות וגת דפרקין דלעיל. דכולהו מקרקעי ניגהו. ובטלי לגבי שדה לענין הקדש ומתנה אבל הנך לא בטלי כלל: פרדות. בהמות המושכות את הקרון. והוא שאין אדוקים בו בשעת מכירה ואית דמפרשי פרדות עצים הנפרדים מן העגלה שמושכים את העגלה בהם. והוא שלא יהיו קשורים בה בשעת המכירה: צמד. הוא העול שצומד ומחבר את השוורים יחד: אין הדמים ראיה. והא דאמר דשתות קנה ומחזיר אונאה יותר משתות בטל מקח הני מילי בכדי שהדעת טועה דסבור הלוקח ששדה כך. והוי מקח טעות. אבל בכדי שאין הדעת טועה כגון דקנה צמד ששדה זוז במאתים אמרינן במתנה נתנם לו. ואין כאן בטול מקח. ואין הלכה כרבי יהודה: ב לא מכר את כליו. בכלים העשויים

for carrying and transporting merchandise]. Nachum the Mede says, He has sold its equipment. Rabbi Yehudah says, Sometimes it is sold, sometimes it is not sold. How so? If the donkey, with its equipment upon it, stood before him, and he [the buyer] said to him, "Sell me this donkey [as it is, i.e., with its equipment] of yours," then its equipment is sold. [If, however, he said,] "Is the donkey yours? [Sell it to me]." [In this case he offered to buy the donkey only, and] its equipment is not sold.

(3) He who sold a [nursing] donkey [calling it a "nursing donkey"], has [also] sold [its] foal [since the donkey's milk is only used for its foal]. [However,] he who sold a [nursing] cow, has not also sold its calf [even if he called it a nursing cow, since a cow's milk is used for other purposes as well; therefore, its young is not included in the sale, as in the case of the donkey]. He who sold a dunghill, has [also] sold the manure in it. He who sold a cistern [for storing water], has [also] sold its water. He who sold a beehive, has [also] sold the bees. He who sold a dovecote, has [also] sold the doves. One who buys from another the [annual] issue of a dovecote, must allow the first brood [the first pair of young doves born after the sale] to fly [with their dam; i.e., to remain in the cote, because sellers do not include in sales the first brood, which is required to serve as an attraction for their dam which, in the absence of its young, might altogether quit the cote; therefore, the first brood are considered part of the dovecote itself and not the "issue"']. [If he buys the annual] issue of [bees of] a beehive, he takes [the first] three swarms; and then takes alternately [i.e., from the fourth swarm onward, he takes one and then the seller takes one, so as to replenish the seller's beehive]. [If he buys] honeycombs, he must leave two combs [to provide

נחום המדי אומר, מכר כליו. רבי יהודה אומר, פעמים מכורין ופעמים אינן מכורין. כיצד, היה תמור לפנני וכליו עליו. ואמר לו מכור לי תמורך זה, הרי כליו מכורין. תמורך הוא, אין כליו מכורין: ג המוכר (את התמור, מכר את הפיח. מכר את הפרה, לא מכר את בנה. מכר אשפה, מכר זבלה. מכר בור, מכר מימיו. מכר פורת, מכר דבורים. מכר שובך, מכר יונים. הלוקח פרות שובך מתברר, מפרית בריכה ראשונה. פרות כורת, נוטל שלשה נחילין ומסרם. חלות דבש, מניח שתי

רבנו עובדיה מברטנורא

לרכיבה כגון אוכף ומרדעת כולי עלמא לא פליג דקנה. אפילו אינם עליו בשעת מכירה. כי פליגי בכלים של משאוי כגון שק ודיסקיא. תנא קמא סבר לא מכר הכלים של משאוי שעליו. ונחום המדי סבר מכר הכלים של משאוי שעליו. והלכ' בת"ק. ולא קנה הכלים של משאוי. ואפילו היו עליו בשעת מכירה: **חמורך זה**. משמע כמות שהוא עם כליו: **חמורך הוא**. הוי כשואל לו חמורך הוא. מכור אותו לי. והוי כמוכר חמור סתם. ואין כליו מכורים דאפילו הן עליו בשעת מכירה. ואין הלכה כרבי יהודה: **ג המוכר את החמור מכר את הסייח**. בנו של חמור ובגמרא מוקי לה כגון שאמר לו חמור מניקה אני מוכר לך. דחלב האתון למאי מהני. אלא ודאי היא ובנה קאמר ליה. ובסיפא דאמר פרה מניקה אני מוכר לך. לא קנה את בנה. ופרה לחלבה עומדת. פרה לחלבה קאמר ליה: **מכר אשפה**. מקום גבוה שלשה טפחים או יותר או עמוק שלשה טפחים או יותר שרגיל להניח שם זבל בהמותיו: **מכר בור מכר מימיו**. מתני' יחידאה היא. ופליגי רבנן עליה ואמרי מכר בור לא מכר מימיו והלכה כחכמים: **הלוקח פירות שובך**. מה שילדו היונים כל השנה **מפריח**. הלוקח: **בריכה ראשונה**. ויניחנה למוכר. וכל שני ולדות קרוין בריכה ומניחן עם אמם כדי להיות לצוותא לאמם שלא יברחו: **פירות כורת**. דבורים הנולדים מן הכוורת ואת השנה. **נוטל** הלוקח שלשה נחילים. שלשה חבורות מולדות הדבורים הראשונים היוצאים מן הכוורת ומכניסין לתוך הכוורת שלו. שהראשונים הם חשובים ואחרון אחרון גרוע ומשמם ואילך מסרס כלומר נוטל אחת ומניח אחת למוכר כדי שיגדלו ויתחברו עם האבות. כדי שתתישב הכוורת וכן לעולם **חלות דבש**. הדבש עם השעוה יחד מעורבים עשוי חלות חלות: **מניח ב' חלות**. שמתפרנסים הדבורים

nourishment for the remaining bees during their hibernation]. [If he buys] olive trees for felling, he must leave two shoots [to provide for the future propagation of the olives].

(4) One who buys two trees in another man's field does not acquire ownership of the ground [not even the ground under the trees. The purchase of a tree entitles the buyer only to its fruit, and to the tree itself, for felling]. Rabbi Meir says, He does acquire ownership of the ground. [If the trees] grew large, [the landowner] must not cut down their branches

[even though their shadow may be injurious to the other plants in his field]. Whatever grows from the stem is his [the buyer's, because they grow from his tree], and [whatever grows] from the roots [belongs] to the landowner [and it is his responsibility to destroy it, since if it grows, the buyer will claim he has bought three trees, in which case he will be entitled to land, (as the Mishnah states further)]. If [the trees] died, [the buyer] has no [claim to the] ground [i.e., to plant another tree in place of the dead one]. One who bought three [trees has implicitly] acquired [ownership of the] ground. [The Gemara explains the amount of ground the buyer is entitled to, and what, in this case, must be the disposition of the trees.] [If] they grew large, [and the branches protrude into the landowner's property], their branches are cut [having sold him the ground under and between the trees, he does not sell him any rights in the surrounding field. He has a right, therefore, to cut down any branches which may injuriously affect any of his other plants]. Whatever grows from the stem and from the roots [belongs] to him [the buyer]. If [the trees] died, [the buyer] has [a right to the] possession of the ground. (5) He who sells the head of large cattle, has not sold the feet; he who sold the feet, has not sold the head. [If] he has sold the lungs [literally, windpipe], he has not sold the liver, [if] he has sold the liver, he has not sold the lungs. But, in [the case of] small cattle, [if] he has sold the head, he has sold the feet, [but if] he has

חלות. ויתים לקוץ, מניח שתי גרופיות: ד הקונה שני אילנות בתוך שדה חברו, הרי זה לא קנה קרקע. רבי מאיר אומר, קנה קרקע. הגדילו, לא ישפה. והעולה מן הגזע, שלו. ומן השרשים, של בעל הקרקע. ואם מתו, אין לו קרקע. קנה שלשה, קנה קרקע. הגדילו, ישפה. והעולה מן הגזע ומן השרשין, שלו. ואם מתו, יש לו קרקע: ה המוכר ראש בהמה גסה, לא מכר את הרגלים. מכר את הרגלים, לא מכר את הראש. מכר את הקנה, לא מכר את הכבד. מכר את הכבד, לא מכר את הקנה. אכל בדקה, מכר את הראש, מכר את הרגלים. מכר

רבנו עובדיה מברטנורא

מהם כל ימות הגשמים גרופיות. ענפים וחזרו וצומחו: ד הקונה שני אילנות. סתמא לא קנה קרקע כלל סביבותיו: הגדילו. הרחיבו הענפים: לא ישפה. לא יכרות אותם בעל הקרקע אף על פי שהצל שלהם מוזיק לקרקע שלו דכיון דאין לו קרקע לבעל האילנות הרי בעל הקרקע שעבד לו קרקעו לכל צרכן כל זמן שהן קיימים: גזע. כל שהוא למעלה מן הארץ שרואה פני חמה: שרשין. כל שהן למטה מן הארץ: שלו. של בעל האילן. ולא שניחזנו שם ויגדל דחיישינן שמא תגביה הקרקע עד (שיתעבה) (שיתכסה) האילן היוצא מן הגזע מקצתו בקרקע ויראו כשלשה אילנות ויאמר לו לוקח שלש אילנות מכרת לי ויש לי קרקע אלא יקוץ אותו וישרפנו: ואם מתו. שיבש האילן: אין לו קרקע. שיוכל ליטע אחר במקומו: קנה קרקע. דחשיבי שדה האילן וקנה הקרקע שיש בין אילן לאילן ותחתיהן וחוצה להן כמלא אורה וסלו. כדי שיוכל לעמוד מלקט הפירות עם הסל שלו. והני מילי כשיש בין אילן לאילן לא פחות מארבע אמות ולא יותר על ט"ז אמה או קנה בקרקע שבין אילן לאילן. ותחתיהן. וחוצה להן כדאמרן. אבל אם יש בין אילן לאילן פחות מארבע אמות. או יותר מט"ז אמה. לא קנה קרקע: ה לא מכר את הרגלים. בתוספתא תניא במה דברים אמורים במקום שלא נהגו. אבל במקום שנהגו הכל כמנהג המדינה מכר את הקנה. את הריאה. ונקראת על שם הקנה

sold the feet, he has not sold the head. [If] he has sold the lungs, he has sold the liver, [if] he has sold the liver, he has not sold the lungs. (6) Four laws [are applicable] to sales [literally, sellers]. [If] one has sold wheat as fine [quality], and it turns out to be inferior, the buyer may withdraw [from the sale]. [If sold as] inferior [quality], and it turns out to be fine [quality], the seller may withdraw. [If as] inferior, and it was found to be inferior; [or as] fine, and it was found to be fine, neither may withdraw. [If one has sold wheat as] dark [red] colored, and it turns out to be white, [or as]

white and it turns out to be dark [red]; [or if one has sold] wood [as] olive-wood, and it turns out to be sycamore wood, [or as] sycamore, and it turns out to be olive; [or if a liquid has been sold as] wine, and it turns out to be vinegar, [or as] vinegar, and it turns out to be wine; both may withdraw. (7) If one has sold fruit to another [and the price per unit was agreed upon, and the buyer] has pulled [i.e., thereby performing *meshikkah*, the case above referring to one who acquires possession in an alley or in a courtyard which is the common property of both buyer and seller], though they have not [yet] been measured [measuring is not an essential of the sale. It merely determines the quantity sold. The sale, therefore, becomes effective even though no measuring has yet taken place]; ownership is acquired. [If, however,] the seller has measured the fruit [even in the measuring utensils of the buyer, in a public domain], but [the buyer] has not pulled [them], ownership is not acquired [however, if the buyer measured it, he has taken ownership via its lifting]. If [the buyer] is prudent [and wants to consummate the deal at the discussed price], he hires the place where they [i.e., the fruit which is kept in the domain of the seller] are kept [and thus, acquires ownership of the fruit. The general rule is that a person's domain acquires possession for him]. If one buys flax from another, he does not acquire

רבנו עובדיה מברטנורא

שלה ו' ד' מדות. דינים חלוקים זה מזה: **מכר לו חטים יפות.** התנה עמו שיתן לו חטין יפות ונמצאו רעות הוי כאונאה ולפיכך יכול לחזור בו מי שנתאנה בלבד דהוא לוקח אבל מוכר אינו יכול לחזור בו. ואפילו הוקרו החטין הרבה: **אין אחד מהן יכול לחזור בו.** ואפילו הוקרו או הוולו ולא מצי לוקח למימר אני ליפות נתכוונתי והאי דאמינא רעות משום דרע יאמר הקונה. וכן אפכא לא מצי מוכר למימר אני לרעות נתכוונתי. והאי דאמינא יפות דדרך המוכר לומר לרע טוב: **שחמתית.** אדומה וכל חום (בראשית ל) מתרגמין שחום: **ונמצאת לבנה.** ואיכא דניחא ליה בהאי ואיכא דניחא לי בהאי. וכל כהאי גונא הוי מקח טעות ושניהם ושניהם יכולים לחזור. דאילו ביפות ונמצאו רעות כ"ע ניחא להו ביפות: **יין ונמצא חומץ.** איכא דניחא ליה בחמרא. ואיכא דניחא ליה בחלא ז' **משך.** מרשות הרבים בסמטא או בחצר של שניהם **קנה.** אבל משיכה ברשות הרבים לא קניא אף על פי שלא מדד וכגון שפסק לו מתחלה הדמים בכך וכך יתן לו המדה אבל לא פסק לו הדמים אפילו מדד ומשך לא קנה. דלא סמכא דעתייהו שהמוכר יכול להעלות הדמים כמו שרוצה והקונה אומר איני קונה אלא בזול: **מדד.** המוכר ללוקח ברשות הרבים אפילו בכליו של לוקח לא קנה. שאין כליו של אדם קונים לו ברשות הרבים ואם לוקח עצמו מדד. אפילו ברשות

את הרגלים, לא מכר את הראש. מכר את הקנה, מכר את הכבד. מכר את הכבד, לא מכר את הקנה: ו ארבע מדות במוכרין. מכר לו חטים יפות ונמצאו רעות, הלוקח יכול לחזור בו. רעות ונמצאו יפות, מוכר יכול לחזור בו. רעות ונמצאו רעות, יפות ונמצאו יפות, אין אחד מהם יכול לחזור בו. שחמתית ונמצאת לבנה, לבנה ונמצאת שחמתית, עצים של זית ונמצאו של שקמה, של שקמה ונמצאו של זית, יין ונמצא חמץ, חמץ ונמצא יין, שניהם יכולין לחזור בהן: ז המוכר פרות לחברו, משך ולא מדד, קנה. מדד ולא משך, לא קנה. אם היה פקח, שוכר את מקומו. הלוקח פשתן מחברו,

ownership until he moves [i.e., lifts] it from place to place. And if [the owner said to the buyer, Go and improve for yourself a piece of land i.e., go use the land to acquire ownership and] the flax was attached to the ground and he plucked [from it] any amount, he acquires ownership. (8) [If] one sells wine or oil to another and it has appreciated [in value, after the price had been agreed upon] or depreciated, [after the price had been agreed upon]: if the measure [which did not belong to either of them] has not yet been filled, [the

benefit or loss is] the seller's. After the measure has been filled, [the benefit or loss is] the buyer's. If there was a middleman between them [and] the cask [which belonged to the middleman] broke [before delivery to the buyer], the loss is the middleman's. [A seller] must [in favor of the buyer] allow three [last] drops to fall [from the sides of his vessel into that of the buyer after the liquid has been poured out]. If he inclined and drained the vessel [after the three drops have been allowed to fall], the accumulation of the remnants [from its sides] belong to the seller. A shopkeeper [who has to attend to his customers and is pressed for time] is not obliged to allow the three drops to fall. Rabbi Yehudah says, Only on Sabbath eve [when one is rushed, for lack of time] towards dusk, one is exempt. (9) If a person sends his son [a minor] to a shopkeeper with a *pundiun* in his hand [for the purchase of an *isar* worth of oil; a *pundiun* and an *isar* are Roman coins. The former is worth two of the latter] and [the shopkeeper used the bottle for his own purposes and then] measured out for him oil for one *isar* and gave him [change of] an *isar*, [and on his way home the child] broke the bottle [which his father had sent with him] and lost the *isar*, the shopkeeper is [liable for all the losses: of the bottle (if the storekeeper used it), the

רבנו עובדיה מברטנורא

הרבים קנה בהגבהה: אם היה פקח. הלוקח: שוכר את מקומו. אם הוא ברשות בעלים ומקומו קונה לו. ובמשאות גדולות איירי דאין דרכן להגביה לכך קני במשיכה: עד שיטלטלנו. היינו הגבהה ואורחא דמלתא נקט דדרך מגביה לטלטל ממקום למקום ואם היה מחובר לקרקע. בגמרא מוקי לה כגון שאמר לו מוכר ללוקח לך ויפה לי קרקע כל שהוא. וקנה כל מה שעליה דכיון ששכרו לעשות מלאכה בקרקע שלו. ועשה בו מלאכה כל שהוא קנה שכירותו. וקנה נמי אותו דבר שרוצה להקנות לו עם השכירות לפיכך אם תלש כל שהוא קנה: ח עד שלא נתמלאה המדה למוכר. במדה שאינה של שניהם מיירי והמשאיל השאולה לשניהם והרי היא שאולה למוכר עד שימלאנה. ומשם ואילך היא שאולה ללוקח. לפיכך עד שלא נתמלאה המדה שהכלי שאול למוכר לא קנה לוקח. ומשנתמלאה המדה שהכלי שאול ללוקח. קנה לוקח שקנו לו כליו ובסטא מיירי או ברשות הלוקח היא סרסור ביניהם. ונשברה החבית. והיתה החבית שלו: נשברה לסרסור. ולא אמרינן שלוחו של לוקח הוא ונשברה ללוקח: חייב להטיף לו ג' טפין. המוכר ללוקח מן הנרבק בדופני המדה לאחר שעירה היין והשמן: הרכינה ומיצה. הטח את המדה על צדה לאחר שעירה השמן והיין והטיף שלשה טפין. ונתאסף מיצת המדה לשולי הכלי אל מקום א' הרי הוא של מוכר שהרי נתיאש הלוקח ממנו: והחנוני אינו חייב להטיף ג' טפין. לפי שהוא טרוד שמוכר כל שעה: רבי יהודה אומר. לא אמרו שחנוני פטור מלהטיף ג' טפין אלא ערב שבת עם חשיכה. ואין הלכה כרבי יהודה: ט השולח את בנו. קטן אצל החנוני ובידו

הרי זה לא קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום. ואם היה במחבר לקרקע ותלש כל שהוא, קנה: ח המוכר יין ושמן לחברו והוקרו או שהוזלו, אם עד שלא נתמלאה המדה, למוכר. משנתמלאה המדה, ללוקח. ואם היה סרסור ביניהן, נשברה החבית, נשברה לסרסור. וחייב להטיף לו שלש טפין. הרכינה ומיצה, הרי הוא של מוכר. והחנוני אינו חייב להטיף שלש טפין. רבי יהודה אומר, ערב שבת עם חשיכה, פטור: ט השולח את בנו אצל חנוני (ופנדיון בידו), ומדד לו באסר שמן ונתן לו את האסר, שבר את הצלוחית ואבד את האסר,

oil, and the *isar* (regardless if the storekeeper used the bottle or not); since the father sent a minor, it is obvious that he meant that the child should just place the order which was to be picked up at a later time.] Rabbi Yehudah absolves [the shopkeeper], since for that purpose [i.e., of bringing home, from the shopkeeper, the oil and the *isar* as well as the bottle] [the father] had sent him [the child].

But the Sages agree with Rabbi Yehudah that in the case where the bottle was in the hand of the child, and the shopkeeper measured out into it, the shopkeeper is absolved [from payment for the bottle]. (10) A wholesale [provisions] dealer [a dealer in sticky and oily liquids, such as wine and oil, which cling to the sides of the measures, is here the subject of the discussion,] must clean his measures [to remove any wine or oil that clings to the measures and reduces their capacity. The cleansing is in the interest of the customers to enable them to receive full measure] once in thirty days, and a producer [i.e., one who sells his own products] once in twelve months [the number of his customers being smaller than those of the wholesale dealer, he uses his measures less frequently, and consequently, there is less stickiness, and less cleansing is required]. Rabban Shimon ben Gamliel says, The statement is to be reversed. [The measures of the wholesaler, being in frequent use, do not allow the accumulation of so much stickiness as do those of the producer, who uses his less frequently.] A shopkeeper must clean his measures twice a week [the measures of a shopkeeper who is not obliged to allow three drops to fall from his measures after every sale, accumulate much more of the oily and sticky substance than do those of a wholesaler or a producer who, by law, must allow three drops to fall from his measure after every sale], wipe his weights [with which moist foodstuffs are weighed] once a week, and cleanse the scales after every weighing [the cavity of the scales is better ground for the accumulation of moist substances than the flat surfaces of the weights. Hence, more frequent cleaning is required]. (11) Rabbi Shimon ben Gamliel says, These laws apply only to moist [commodities, e.g., meat or wine], but in [the

רבנו עובדיה מברטנורא

פונדיון. שהם שני איסרין. להביא לו באיסר שמן. ואיסר אחד יתן לו. וכן עשה. ושבר התינוק את הצלוחית ונשפך השמן. ואבד את האיסר שנתן לו החנוני: **חנוני חייב**. בשמן. ובצלוחית. ובאיסר. דלא שלח האב את בנו קטן אל החנוני אלא לאודועי ליה שהוא צריך לשמן. ולא שישלח השמן על ידו. ובגמרא פריך אמאי חייב החנוני על הצלוחית. אבדה מדעת היא שהרי הוא עצמו שלחה ביד בנו ומשני כגון שנטלה חנוני למוד בה שמן לאחר'י הלכך נעשה גולן עליה. וקמה ליה ברשותיה עד דמהדר לה למרה. ואף על גב דאהדרה לתינוק לא מפטר מינה: ר' יהודה פוטר שעל מנת כן שלחו. כי היכי דלשדר ליה חנוני ביד בנו שהוא פטור מדמי צלוחית. ואין הלכה כר' יהודה: ' הסיטון. סוחר שקונה הרבה ביחד. וחוזר ומוכר לחנונים מעט מעט: **מקנח מדותיו**. בשביל היין והשמן שנקרש בתוכם. והמדה מתמעטת: **ובעל הבית**. שאינו מוכר תדיר כסיטון. מקנח פעם אחת בשנה: **פעמים בשבת**. שהחנוני אינו חייב להטיף ג' טפין. כמו שחייב הסיטון ובעל הבית. ומשתיייר בכלי ונדבק בו: **וממחה**. מקנח אבני משקלותיו ששוקל בהן דבר לח; **על כל משקל ומשקל**. כל פעם ששוקל מקנח **לא להכריע טפח**. ממשקל ליטרא ואילך אבל פחות מליטרא אין צריך הכרע טפח:

case of] dry [ones, such as fruit], there is no need [for the cleaning, since these do not stick to the measures or weights]. And [a shopkeeper] must allow [the provision scale] to sink a handbreadth [lower than the scale of the weights (of a *litra* purchase), i.e., overweight must be allowed to the customer].

[If] he gave him the exact weight [where it is not the usage to allow overweight], he must give him the [following] additions [i.e., surplus weight or measure]: one tenth [of one *litra* for each ten *litra* purchased] in [the case of] liquids and a twentieth [of a *litra*] for each twenty *litra* purchased in [the case of] dry [provisions]. Where the practice is to measure with a small [unit], one must not use a big measure [since the buyer will then lose the excess of each unit measured]; [if the practice is to measure] with a large [unit], one must not use a small measure [in which case the seller would lose]. [If the practice is] to level [the measure], [by removing that which is above the level of its top], [one must] not heap [it up]. [If the usage is] to heap [it up] one must not level it.

רבנו עובדיה מברטנורא

היה שוקל עין בעין. כגון במקום שלא נהגו להכריע ומעמיד קנה המאזנים בשוה: נותן לו את גירומיו. הכרעותיו לכל י' ליטרא מוסיף לו עשירית ליטרא. שהוא אחד למאה כשימכור בלח. וביבש מוסיף (הצי) עשירית ליטרא לכל עשרים ליטרא: למוד ברקה. במדה קטנה: לא ימוד בגסה. במדה גדולה. דהוי פסידא דלוקח שאין נותן לו אלא הכרע א' והיה צריך ליתן לו הכרעות רבות: למחוק. להסיר מה שעולה על שפת המדה: לא יגדוש. ואף על פי שמוסיף לו בדמים: לא ימחוק. ואף על פי שפוחות לו מן הדמים:

Gemara Bava Batra 75b

גמרא בבא בתרא דף עה:

[On the Mishnah:] “[He who sold a donkey has (also) sold (its) foal.] He who sold a cow has not sold its calf.” Of what case [does the first part of the Mishnah speak]? If [it is] that the [seller] said to him, “[I sell you] it and its young,” then even [in the case of the] cow and its young the same [law should apply; i.e., that the calf should be sold implicitly together with

the cow]. If, [however,] he did not specify, “it and its young,” [then] even [in the case of the] donkey also, [the foal should] not [be included in the sale]? Rav Papa answered, [The Mishnah speaks of a case] where [the seller] said to him, “I sell you a nursing donkey or a nursing cow.” [Consequently, in the case of the] cow, it may properly be assumed [that the seller (who mentioned “nursing”) thought the buyer] would require the cow for the sake of its milk, but [in the case of a] donkey, what could he have meant [by mentioning “nursing,” since a donkey is not required for its milk]? It must [therefore] be concluded that he [meant] to say, “[I sell you] it [the donkey] and its foal.” Why is [the foal] called [in the Mishnah] *sayach*? Because it follows gentle

גמליאל, במה דברים אמורים, בלח. אבל ביבש, אינו צריך. וחיוב להכריע לו טפה. היה שוקל לו עין בעין, נותן לו גרומיו אחד לעשרה בלח ואחד לעשרים ביבש. מקום שנהגו למוד ברקה, לא ימוד בגסה. בגסה, לא ימוד ברקה. למחוק, לא יגדוש. לגדוש, לא ימחוק:

talk [from the root *siach* — talk, i.e., the gentle, persuasive words of its driver. An older donkey however, must be driven by force]. Rav Shmuel bar Nachmani said in the name of Rabbi Yochanan, What is the meaning of the verse, “Therefore *hamoshelim* [they that speak in parables] say, [Come you to Cheshbon, you shall be built and you shall be established]?” (Numbers 21:27) *Hamoshlīm* [the Hebrew root *mashal* means “to speak in parables” and also “to rule,” means] those who rule their evil inclinations. “Come you to cheshbon” [*cheshbon* is rendered as coming from the root *chishev*, “to take an accounting” means] “Come, let us consider the account of the world:” the loss incurred by the fulfillment of a precept against the reward obtained by its observance, and the gain obtained by a transgression against the loss it involves. “You shall be built and you shall be established” [*tibaneh vetikonen* may be taken as the second person singular masculine (as interpreted here) as well as the third person singular feminine (as in the usual translations of the verse)]: if you do so, you shall be built in this world and you shall be established in the world to come. “*Ayyar Sichon*” [the masoretic punctuation of Hebrew *ir Sichon* gives the meaning, “city of Sichon.” But it may also be punctuated *ayir sichon*, in accordance with the interpretation of the Gemara. *Ayir* means “young donkey,” and *Sichon* comes from the same root as *sichah*, “talk”]: if a man makes himself like a young donkey that follows the gentle talk [of sin]; what is written after it? “For a fire goes out *mecheshbon* [and a flame from the city of Sichon, it has devoured Ar Moav, the lords of the high places of Arnon]” [ibid., verse 28; *mecheshbon* may mean “from the city of Cheshbon,” or it may also be taken as coming from the root *chishev*, “to reckon,” “to consider”]: a fire will go out from those who calculate [the account of the world, namely, the righteous] and consume those who do not calculate [the wicked]. “And a flame from the city of Sichon:” from the city of the righteous, who are called “trees” [*Sichon* is taken to mean trees, *sichin*. The righteous are compared to trees: see Psalms 92:13; Zechariah 1:8, 10, 11; and Sanhedrin 93a]. “It has devoured Ar Moav:” this refers to one who follows his evil inclination like a young donkey [*ar*, taken to have the same meaning as *ayir*, “young donkey,” “foal”] that follows gentle talk [i.e., allows himself to be enticed by the attractions of sin]. “The lords of the high places of Arnon” [Hebrew *Ba’alei Bamot* is rendered “men of haughtiness”] refers to the arrogant; for it has been said: Whosoever is arrogant falls into gehenna. (Avodah Zarah 18b) *Vaniram* [Ibid., verse 30, usually translated as “we shot at them;” the Gemara takes it as an abbreviation of *ein ram* — “no High One”]: the wicked says, There is no High One; “*Cheshbon* perished, [unto Divon, and we have laid waste even to Nophach ... to Meidva:]” (ibid.) the account of the world is perished [there will be no day

נאה. אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן מאי דכתיב (במדבר כא) על כן יאמרו המושלים וגו' המושלים אלו המושלים ביצרם בואו ונתשוב חשבוננו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה. תבנה ותכונן אם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא. עיר סיחון אם משים אדם עצמו כעיר זה שמהלך אחר סיחה נאה מה כתיב אחריי כי אש יצאה מחשבון וגו' תצא אש ממחשבון ותאכל את שאינן מחשבין. להבה מקרית סיחון מקרית צדיקים שנקראו שיחין. אכלה ער מואב זה המהלך אחר יצרו כעיר זה שמהלך אחר סיחה נאה. בעלי כמות ארנון אלו גסי הרוח דאמר מר כל אדם שיש בו גסות הרוח נופל בגיהנם. ונירם אמר רשע אין רם. אבד חשבון אבד

of judgment]; “unto Divon:” the Holy One, blessed be He, said: Wait until judgment comes [*Divon* is taken as an abbreviation of *yavo din*]; “and we have laid waste even unto Nophach:” until there comes a fire which requires no fanning [*Nophach*, from the root *nafach*, “blowing”]; “unto Meidvah:” until it will melt their souls [i.e., the souls of the wicked. *Meidva* is here derived from the root *da'av*, “to melt”]. Others interpret: Until He had accomplished what he desired [*ad meidva*, regarded as a contraction of *a(d) (d)avad m(a)i d'ba(i)*, “until he had done what he wanted;” *alef* and *ayin* are interchangeable]. Rav Yehudah said in the name of Rav, Whoever departs from the words of the Torah is consumed by fire, for it is said, “And I will set my face against them; they will go out from one fire and another fire will devour them.” [Fire is symbolic of the Torah; thus, they have departed from the words of the Torah which is compared to fire, therefore “another fire will devour them.” (Ezekiel 15:7)] When Rav Dimi came [from Eretz Yisrael to Bavel] he said in the name of Rabbi Yonatan, Whoever departs from the words of the Torah falls in gehenna, for it is said, “The man that strays out of the way of understanding shall rest in the congregation of the shades,” (Proverbs 21:16) and “the shades” must be synonymous with gehenna, for it is said, “But he knows not that the shades are there, that her guests are in the depths of *Sheol* [Proverbs 9:18; *She'ol* = gehenna is a parallelism of *Refaim* = Shades].

חֲשֹׁבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. עַד דִּיבּוֹן אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַמֵּתֵן עַד שִׁיבֵא דִין. וְנָשִׂים עַד נִפַח עַד שֶׁתֵּבֵא אֵשׁ שְׂאִינָה צְרִיכָה נִפּוּחַ. עַד מִידְבָּא עַד שֶׁתִּדְאִיב נִשְׁמַתָּן וְאִמְרֵי לָהּ עַד דְּעֵבִיד מָאִי דְּבַעֵי. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב כָּל הַפּוֹרֵשׁ מִדְּבָרֵי תוֹרָה אֵשׁ אוֹכְלָתוֹ שְׂנֵאמַר (יחזקאל טו) וְנָתַתִּי פָנַי בָּהֶם מִהֲאֵשׁ יֵצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם כִּי אֲתָא רַב דִּימֵי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כָּל הַפּוֹרֵשׁ עֲצָמוֹ מִדְּבָרֵי תוֹרָה נוֹפֵל בְּגֵיהֶנָּם שְׂנֵאמַר (משלי כא) אָדָם תּוֹעֵה מִדֶּרֶךְ הַשְּׂכָל הַשְּׂכָל רְפָאִים יוֹנֵחַ וְאִין רְפָאִים אֲלָא גֵיהֶנָּם שְׂנֵאמַר (שם ט) וְלֹא יָדַע כִּי רְפָאִים שָׁם בְּעַמְקֵי שְׂאוֹל קְרוּאֵיהּ:

זוהר צו דף ל"א ע"א

פֶּתַח רַבִּי אֱלֶעָזָר וְאִמְרַי (ישעיה נב) וְאֲשִׁים דְּבָרֵי בְּפִיד וּבְצֵל יְדֵי כְּסִיתִיד וְגוֹמַר. תְּנִינָן כָּל בַּר נִשְׂ דְּאִשְׁתַּדַּל בְּמֵלֵי דְּאוֹרֵייתָא וְשִׁפּוֹנוֹתֵיהּ מִרְחִישָׁן אוֹרֵייתָא קְדָשָׁא בְּרִיד הוּא חֲפִיָּא עֲלֵיהּ וְשִׁכִּינְתָּא פְּרִישָׁא עֲלֵיהּ גְּדַפְתָּא. הִדָּא הוּא דְּכֵתִיב וְאֲשִׁים דְּבָרֵי בְּפִיד וּבְצֵל יְדֵי כְּסִיתִיד. וְלֹא עוֹד אֲלָא דְּהוּא מְקַיִים עֲלֵמָא וְקְדָשָׁא בְּרִיד הוּא חֲדִי עֲמִיָּה כְּאֵלוֹ הַהוּא יוֹמָא נְטַע שְׂמִיָּא וְאַרְעָא הִדָּא הוּא דְּכֵתִיב (שם) לְנִטּוּעַ שְׂמִיָּים וְלִיסוּד אֶרֶץ וְלֹאמַר לְצִיּוֹן עֲמִי אֲתָה. מִכָּאֵן אוֹלִיפְנָא דִּישְׂרָאֵל אֶקְרוּן בְּשִׁמָּא דְּצִיּוֹן דְּכֵתִיב וְלֹאמַר לְצִיּוֹן עֲמִי אֲתָה וְחֲמִינָא דְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל אֶקְרִי בְּשִׁמָּא דְּצִיּוֹן דְּכֵתִיב (שם א) צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה וְשִׁבְיָהּ בְּצַדִּיקָה. תו פֶּתַח וְאִמַר (שם ה) צוֹר תַּעֲוֹדָה חֲתוּם תוֹרָה בְּלַמּוּדֵי. צוֹר תַּעֲוֹדָה. דָּא סְהֵדוּתָא דְּדוֹד דְּכֵתִיב (תהלים קלב) וְעֹדוּתֵי זו אֲלַמְדֵם צוֹר הוּא קִישׁוּרָא כְּמָאֵן דְּקַטְר קִישׁוּרָא בְּאַתֵּר חַד. חֲתוּם תוֹרָה בְּלַמּוּדֵי חֲתוּם תוֹרָה חֲתִימָא דְּאוֹרֵייתָא וְכָל נְגִידוֹ וְרַבּוֹ דְּנְגִיד מְלַעֲיָלָא כְּאֵן (נ"א ב"ן) חֲתִימָה דִּילֵיהּ בְּלַמּוּדֵי. בְּגִין דְּתַמְנָן אֲתַכְנֵשׁ רַבּוֹ וּמִשְׁחָא בֵּין תַּרְוֵין קִימִין דְּתַמְנָן שְׂרִינָן אֲתַר כְּנִישׁוֹ דְּכָל רַבּוֹת וּמִשְׁחָא דְּנְגִיד מְלַעֲיָלָא לֹא שְׂדָאָה לֵיהּ בְּפּוּמָא דְּאָמָה וְלֹא רְקָא לֵיהּ בְּהָאֵי תַּעֲוֹדָה וּבְדִין אֲתַקְשֵׁר כְּלָא קִשְׂרָא חַד מְהִימְנָא. תָּא חֲזִי מָה בֵּין אֵינּוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא לְנִבְיָאֵי מְהִימְנֵי. אֵינּוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא עֲדִיפֵי מְנִבְיָאֵי כְּכָל זְמָנָא. מָאִי טַעמָא דְּאֵינּוֹן קִימִי בְּדִרְגָּא עֲלָאָה וְתִיר מְנִבְיָאֵי. אֵינּוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא לְתַתָּא כְּנִימֵי לְעִילָא בְּאַתְרָא דְּאֶקְרִי תוֹרָה (נ"א תַּפְּאֶרֶת) דְּהוּא קִיּוּמָא דְּכָל מְהִימְנוּתָא. וְנִבְיָאֵי קִימִי לְתַתָּא בְּאַתֵּר דְּאֶקְרוּן נְצַח וְהוּד וְעַל דָּא (אֶקְרוּן) אֵינּוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא עֲדִיפֵי מְנִבְיָאֵי וְעֲלָאִין מְהוּן וְתִיר

דאלין קיימין לתתא. אינון דאמרי מילין ברוח הקדש קיימי לתתא מבלהו (ועל דא) זכאין אינון דמשתדלי באורייתא דאינון בדרגא עלאה יתיר על בלא (ועל דא) מאן דלעי באורייתא לא אצטרדי לא לקרבנין ולא לעלון דהא אורייתא עדיף מבלא וקשורא דמהימנותא דכלא. ועל דא כתיב (משלי א) דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום וכתיב (תהלים קיט) שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מבשול:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sha'arei Kedushah, Part 2, Section 6

שערי קדושה חלק ב שער ו

Concerning [the commandment of] *tzitzit*: We already know that it is considered equal to the whole Torah. The numerical value of the word *tzitzit* is 600. Together with its thirteen components [eight threads and five double knots], it adds up to 613 [the number of commandments in the Torah]. It is also written, "look at it and remember all the Lord's commandments." (Numbers 15:39) This teaches that it is considered equal to all the commandments. Concerning *tefillin*: One who does not fulfill this commandment is called "a head that has not worn *tefillin*," who will not arise at the resurrection of the dead. But if someone does put them on, all destructive forces fear him. About him it is said, "All the nations of the world will see that the Lord's name is called upon you, and they will be afraid of you." (Deuteronomy 28:9) About this verse Rabbi Elazar said, "This refers to the *tefillin* of the head." Concerning the future, it is said about them, "The righteous sit with their crowns upon their heads." Concerning the reading of the *shema*: We already know that it is the [declaration of the] unity of the Omnipresent, which is the root of all the commandments. In addition, it contains 248 words; by reading it, the 248 organs of the soul are perfected. In addition, our Rabbis, of blessed memory, said, "If one reads the *shema* twice each day, it is as though he fulfills the whole Torah, as it says, 'contemplate it day and night'." (Joshua 1:8)

ציצית כבר ידעת כי היא שקולה בכל התורה ובגימ' ת"ר ועם י"ג חוליות הרי תרי"ג גם כתיב (במדבר טו) וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' מגיד ששקולה בכל המצות. תפילין מי שאינו מקיימן נקרא קרקפתא דלא מנח תפילין שאינו שאינו קם בתחיית המתים והמנחתן כל המזיקין ואומות העולם יראים ממנו ועליו נאמר (דברים כח) וראו כל עמי הארץ וגו' רבי אלעזר אומר אלו תפילין של ראש ולעתידי לבא עליהן נאמר צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהן. קריאת שמע כבר ידעת כי הוא יחודו של מקום שהוא שרש לכל המצות גם יש בה רמ"ח תיבות כי על ידי קריאתה נתקנין רמ"ח איברי הנשמה. גם אמרו רבותינו זכרונם לברכה הקורא קריאת שמע פעמים בכל יום כאלו מקיים כל התורה שנאמר (יהושע א) והגית בו יומם ולילה:

Practical Law:

הלכה

Rambam, Laws of Sacrifices, Chapter 2

הרמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ב

(1) What is the amount of the libations? The

א כמה הוא שיעור נסכים נסכי כבש או כבשה

libations for a male or female sheep are a tenth [of an *eifah*] of flour mixed with a quarter of a *hin* of oil, and a quarter of a *hin* of wine. The same applies to the libations for a goat, whether a young or a full-grown one, whether male or female, and to the libations for a ewe, even though it is fully grown. But the libations for a ram are two tenths [of an *eifah*] of flour mixed with a third of a *hin* of oil, and a third of a *hin* of wine. The libations for a bull or a calf, whether male or female, are three tenths [of an *eifah*] of flour mixed with half a *hin* of oil and half a *hin* of wine. (2) These are the libations, whether for a burnt-offering or for a peace-offering, this is the amount for each one. As it says, “According to the number that you prepare, do this for each one, according to their number.” (Numbers 15:12) One may not add

to these amounts nor subtract from them. If one subtracts or adds even a minute amount, it is invalid. The exception is the sheep of burnt-offering that is brought on the day of waving the *omer*, whose libations are two tenths mixed with a third [according to *Kesef Mishnah*, a quarter] of a *hin* of oil. Even though its flour is doubled, its wine and oil are not doubled; rather the wine for the libation is a quarter of a *hin*.

עֲשֹׂרוֹן סוֹלֶת בָּלוּל בְּרִבְעֵית הַהֵיזֵן שֶׁמֶן וַיֵּיזֵן לִנְסֹף רִבְעֵית הַהֵיזֵן וְכֵן נִסְכֵי הָעֹז בֵּין קֶטֶן בֵּין גְּדוֹל בֵּין זָכָר בֵּין נְקֵבָה אוֹ נִסְכֵי רֶחֶל אֶף עַל פִּי שְׁהִיא גְדוֹלָה. אָבָל נִסְכֵי אֵיל הֵן שְׁנֵי עֲשָׂרוֹנִים סוֹלֶת בָּלוּל בְּשְׁלִישִׁית הַהֵיזֵן שֶׁמֶן וַיֵּיזֵן לִנְסֹף שְׁלִישִׁית הַהֵיזֵן. וְנִסְכֵי הַפָּר אוֹ הָעֵגֶל בֵּין זָכָרִים בֵּין נְקֵבוֹת שְׁלֹשָׁה עֲשָׂרוֹנִים סוֹלֶת בָּלוּל בַּחֲצֵי הַהֵיזֵן שֶׁמֶן וַיֵּיזֵן לִנְסֹף חֲצֵי הַהֵיזֵן: ב אֵלוֹ הֵן הַנִּסְכִּים בֵּין לְעוֹלָה בֵּין לְשִׁלְמִים כְּשִׁיעוֹר הַזֶּה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו) כַּמִּסְפָּר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כִכָּה תַעֲשׂוּ לְאֶחָד בְּמִסְפָּרָם. אֵין מוֹסִיפִין עַל הַשִּׁיעוֹרִין הָאֵלוֹ וְאֵין גּוֹרְעִין מֵהֶם. וְאִם גָּרַע אוֹ הוֹסִיף כָּל שֶׁהוּא פָּסֵל. חוּץ מִכֶּבֶשׂ הָעוֹלָה שֶׁמִּקְרִיבִין בְּיוֹם הַנִּפְתּוֹת הָעוֹמֵר שֶׁהַנִּסְכִּים שָׁלוּ שְׁנֵי עֲשָׂרוֹנִים בָּלוּל בְּשְׁלִישִׁית הַהֵיזֵן שֶׁמֶן אֶף עַל פִּי שֶׁנִּכְפְּלָה סִלְתוֹ לֹא נִכְפְּלָה יֵינוּ וְשִׁמְנוֹ אֲלֵא יֵין לִנְסֹף רִבְעֵית הַהֵיזֵן:

TZAV FOR THURSDAY צו ליום המישי TORAH תורה

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה אחרונה דשם ב"ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

כב כָּל זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכַל אֶת־הַקֹּדֶשׁ כב כָּל דְּכוּרָא בְּכַהֲנָיָא יִכּוּל
יְתֵהּ קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא: יְתֵהּ קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא:
קֹדֶשִׁים הוּא: כג וְכָל־חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא כג וְכָל חֲטָאתָא דִּי יִתְעַל

(22) Any male among the priests may eat it. It is holy of holies. (23) But any

RASHI

(22) **Any male among the priests may eat it** — From here, we learn that the earlier verse (19), “The priest who performs the sin-offering [will eat it],” does not come to exclude all other priests [from eating that sacrifice, i.e., the verse there is not saying, “only the priest who performs the sin-offering may eat it”]. Rather, it comes to exclude a priest who is not fit to perform the service of a sin-offering. (23) **But any sin-offering [from whose blood was brought into the Tent**

רש"י

(כב) כָּל זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכַל אֶת־הָאֵתָהּ. הָא לְמִדָּתָהּ, שֶׁהַמַּחֲטָא אוֹתָהּ, הָאֵמֹר לְמַעַלָּה – לֹא לְהוֹצִיא שְׂאָר הַכֹּהֲנִים, אֲלֵא לְהוֹצִיא אֶת שְׂאִינוֹ רְאוּי לְחֲטוּי: (כג) וְכָל חֲטָאת וְגו'. שְׂאֵם הַכֹּנֵס מִדָּם חֲטָאת